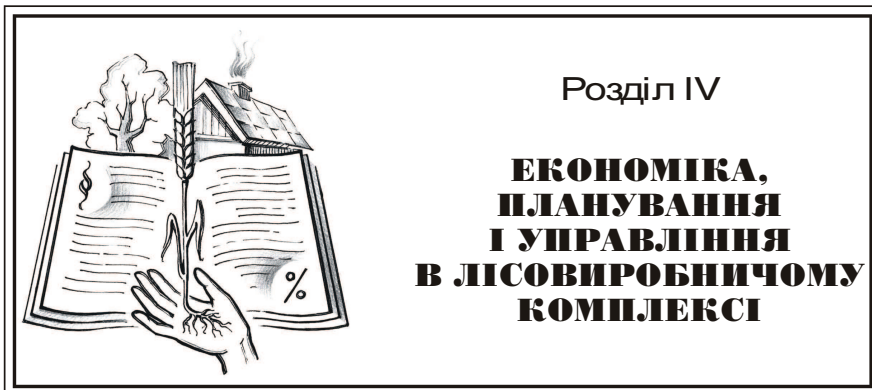

УДК 378.14 Доц. Л.І. Максимів¹, к.е.н.; ст. викл. Л.Д. Загвойська² – УкрДЛТУ
**МАГІСТРИ ЕКОНОМІКИ ДОВКІЛЛЯ І ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ –
 ЛІДЕРИ ХХІ СТОРІЧЧЯ**

Йдеться про новий магістерський курс "Економіка довкілля і природних ресурсів", підготований в УкрДЛТУ. Подано структуру курсу і зміст дисциплін.

Dr. L. Maksymiv, L. Zahvoyska – USUFWT

Environment and nature resource economics masters – XXI century leaders

New master course Environment and Nature Resource Economics, which is developed in USUFWT, is described. Content and course structure are presented.

На зламі тисячоліть в Українському державному лісотехнічному університеті (УкрДЛТУ) підготовлено магістерський курс "Економіка довкілля і природних ресурсів", який започаткував в Україні підготовку магістрів з присвоєнням кваліфікації економіст-еколог. Цей курс вирізняється з-поміж інших тим, що не лише дозволяє отримати фах, але й формує світогляд людини. III тисячоліття, утверджуючи думку, що сталий розвиток будь-якого суспільства можливий лише за умови досягнення економічної ефективності, екологічної цілісності та соціальної справедливості по відношенню як до сучасних, так і до майбутніх поколінь. Адже людина – не лише перетворювач природи, але й один із її витворів, природа ж – джерело ресурсів, які після використання повертаються до неї у вигляді залишків, з яких лише частина може бути перетворена в інші форми матерії.

Прикметною рисою нового магістерського курсу є те, що він підготований у тісній співпраці викладачів чотирьох європейських університетів – м. Фрайбурга (Німеччина), м. Гента (Бельгія), м. Падуї (Італія) та УкрДЛТУ, яка стала можливою завдяки проекту ENARECO – Environment and Nature Resource Economics – програми Темпус Тасіс.

Ще однією особливістю курсу є те, що його слухачами можуть стати бакалаври та спеціалісти, які навчалися за різними напрямками фахової підготовки: ме-

неджмент, економіка і підприємництво, біологія, екологія, агрономія, лісове та садово-паркове господарство, географія. Магістерський курс "Економіка довкілля і природних ресурсів" єдиний у континентальній Європі, він складається із більш як 20 дисциплін, об'єднаних у сім циклів (рис. 1). Відмінності базової освіти студентів зумовлюють потребу у вступних курсах, а саме "Основи економіки" та "Основи екології", які у стислій формі подають основи неокласичної економічної теорії та основи загальної екології, необхідні для вивчення курсу.

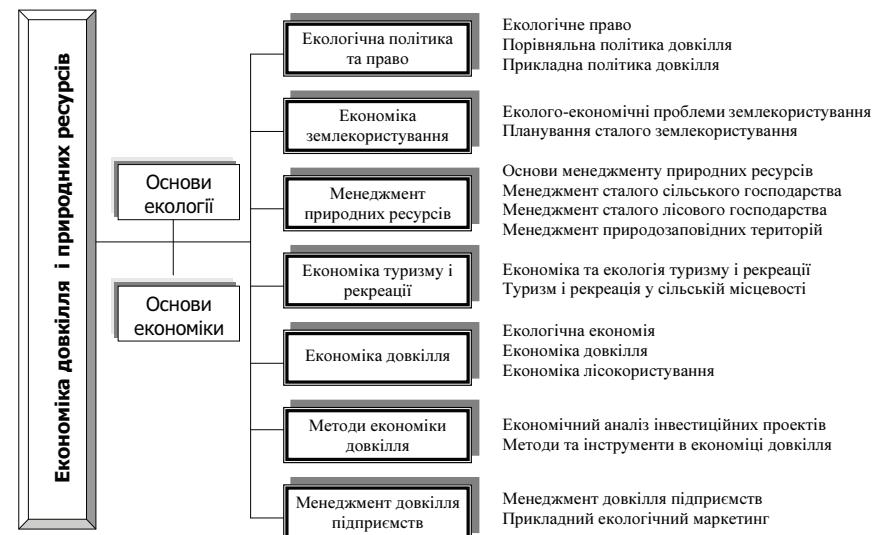

Рис. 1. Структура магістерського курсу "Економіка довкілля і природних ресурсів"

Цикл "Економіка довкілля" – визначальний у структурі магістерського курсу, він складається з таких дисциплін як "Екологічна економія", "Економіка довкілля" та "Економіка лісокористування". Метою дисциплін цього блоку є ознайомлення із теоретичними положеннями сучасної еколого-економічної науки, формування у студентів екологічного мислення, з'ясування економічних відносин, що складаються у процесі використання, відтворення та охорони природних ресурсів загалом і лісових ресурсів зокрема.

Правові аспекти природокористування та права людини на сприятливе довкілля, сучасний статус та аспекти політики довкілля в Україні та країнах Європейського Союзу розглядаються у дисциплінах "Екологічне право", "Порівняльна політика довкілля", "Прикладна політика довкілля", які утворюють цикл "Екологічна політика і право".

Теоретичні основи землекористування, економіка та етика землекористування, механізми його регулювання вивчаються дисципліною "Еколого-економічні проблеми землекористування", яку продовжує "Планування сталого землекористування", що зосереджується на вивченні інструментарію регулювання землекористування з позицій сталого розвитку. Обидві дисципліни складають цикл "Економіка землекористування".

¹ – керівник центру підготовки магістрів економіки довкілля і природних ресурсів;

² – адміністратор проекту DISSEMINATION ENARECO

Проблеми менеджменту природних ресурсів розглядаються у циклі "Менеджмент природних ресурсів", який розпочинається дисципліною "Основи менеджменту природних ресурсів". Його завданням є аналіз економічного, екологічного, технологічного та соціального аспектів використання різноманітних природних ресурсів, прикладні аспекти їх менеджменту з позицій сталого розвитку. Продовжується цей блок дисциплінами "Менеджмент сталого лісового господарства", "Менеджмент сталого сільського господарства", які розкривають реальії розвитку цих галузей в Україні та Європі, вивчають перспективи і проблеми переходу до сталого господарювання. Закінчується цикл дисципліною "Менеджмент природозаповідних територій", яка розглядає традиційні та альтернативні форми використання, охорони і відтворення навколишнього природного середовища, зокрема заповідної справи.

Дві дисципліни магістерського курсу торкаються питань туризму та рекреації – це "Економіка туризму і рекреації" та "Туризм і рекреація у сільській місцевості", які належать до циклу "Економіка туризму і рекреації". Ці дисципліни розглядають економічні відносини, які виникають при спеціальному використанні природних ресурсів туризму і рекреації, механізми функціонування туристично-рекреаційних систем, методи планування туристичної діяльності, підвищення еколого-економічної ефективності туристично-рекреаційної діяльності загалом і у сільській місцевості зокрема.

Цикл "Методи економіки довкілля" розвиває прикладні аспекти дисципліни "Економіка довкілля". Зокрема, дисципліна "Економічний аналіз інвестиційних проектів" знайомить студентів із сучасними підходами до аналізу інвестиційних проектів з позицій інвесторів (фінансовий аналіз), з точки зору всього суспільства (економічний аналіз) і з позицій різних прошарків населення (соціальний аналіз). Дисципліна має за мету навчити студента виявляти, а відтак і оцінювати прямі і непрямі витрати і вигоди інвестиційних проектів, використовуючи для цього сучасний математичний апарат та можливості інформаційних технологій. Завершує цикл дисципліна "Методи та інструменти в економіці довкілля", знайомить студентів із найважливішими кількісними методами, моделями та сучасними інструментами економіки довкілля, зокрема економетричними, оптимізаційними, багатовідповідними та імітаційними. Ці методи викладаються на прикладах, почерпнутих із сучасної західної літератури.

Завершує структуру магістерського курсу цикл "Менеджмент довкілля", який теж складається із двох дисциплін: "Менеджмент довкілля підприємств" і "Прикладний екологічний маркетинг". Перша з перелічених дисциплін висвітлює питання впливу підприємств різних галузей економіки на довкілля. Особлива увага звертається на шляхи вирішення конфлікту між економічними інтересами підприємств та вимогами суспільства до якості довкілля. Друга ж дисципліна зосереджує свої зусилля на вирішенні проблеми формування попиту на екологічно чисті продукти, послуги і блага для забезпечення бажаної частки на ринку та іміджу підприємства, організації чи особи.

Навчання на магістерському курсі ведеться за блочною системою – кожна дисципліна викладається впродовж одного-трьох тижнів і завершується визначеною формою контролю знань. Для кращого сприйняття змісту курсу застосовуються сучасні методи активізації процесу сприйняття, технічні засоби. Навчання

ведеться з використанням комп'ютерних технологій, до послуг студентів сучасна бібліотека літератури з еколого-економічних питань, здебільшого англо- та німецькомовна.

Магістерський курс "Економіка довкілля і природних ресурсів" готує магістрів, економістів-екологів на рівні вимог ринкової економіки, потреба в яких в Україні існує вже сьогодні.

УДК 330. 15: 504. 06

Проф. М.В. Рymar, д.е.н.; асист. О.І.Руда – УкрДЛТУ

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО ВАРІАНТУ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТОК ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Детально розглядаються питання, які стосуються методичних засад обґрунтування вибору оптимального варіанту інвестицій в розвиток енергетичних підприємств.

Prof. M. Rymar, O. Rouda – USUFWT

Methods principles of substantiating optimum variant of investments into the development of energy enterprises

Problems concerning methods principles of substantiation of optimum investment variant choice into the development of energy enterprises have been considered.

У будь-якій сфері реальних інвестицій (тобто інвестицій у речові елементи основного капіталу) простежується така закономірність: чим більша капіталомісткість проекту на стадії його реалізації, тим менші витрати на стадії експлуатації. Особливо характерна описана ситуація для інвестицій в енергетику, яка відзначається наявністю як порівняно мало капіталомістких способів продукування енергії (наприклад, за допомогою ТЕС, які спалюють дороге органічне паливо – газ, вугілля та мазут), так і високо капіталомістких способів (наприклад, за допомогою СЕС, які продукують енергію, перетворюючи дармове сонячне випромінювання).

На графіку, який зображено на рис. 1, права його частина (наприклад, в точках 4 і 5) стосується, як правило, продукування енергії на базі відновних джерел, а ліва – з допомогою органічного палива (наприклад, в точках 1 і 2).

Точка 5 на графіку (рис. 1) відповідає варіанту з мінімумом поточних витрат на виробництва енергії. Цей варіант був би найкращим, якщо б обсяг капіталовкладень не був обмежений (тобто, якщо було б можливе дармове залучення інвестицій). За умов обмеження фонду капіталовкладень, що виключає можливість їх безплатності, мінімум поточних витрат не може бути критерієм вибору найкращого варіанту: виникає необхідність у розробці та використанні специфічних методів обґрунтування вибору оптимального варіанту інвестицій.

Світова практика економічного обґрунтування вибору оптимального варіанту інвестицій базується у загальному на використанні двох основних методів:

- методу приведених витрат;
- методу чистої теперішньої цінності (чи методу інтегрального економічного ефекту – у вітчизняній термінології).